

százezres tömegekben képviselik az ijesztő magyar feladatokat. A krisztusi javítómunka is csak akkor segíthet e bajokon, ha az orvosságot társadalmi és gazdasági és politikai életünk megreformálásában keresi a keresztény társadalmi és gazdasági világrend kialakulását, hogy visszakerüljön újra egymás mellé: Krisztus és — a gyermek!

(V.)

Karácsony

Több, mint tizenkilencszáz év óta gyermekded hitünk kere-tébe van foglalva; keretbe, melyet bearanyoz a karácsonyfák ara-nyos fénye, kedvessé tesz örömtől kigyulladt gyermek-arcok pir-ja, áttetszővé imádkozó lelkek átszellemült tekintete. Több, mint tizenkilenc száz év óta egyforma ez az éj; csendje s angyaléneke egyaránt ünnepélyes; csillagai az égen s pásztortüzei a földön ki nem alszanak soha.

Pedig milyen nagy ellentétben állnak a kis Betlehem barlang-ja, jászola, pásztorai a kulturnépek gazdag, fényes városaival. Mi-lyen örvények nyílnak istálló s paloták, puha szőnyeg s aljazott szalma, elhaló pásztortűz s villamos ivlámpa, nyájbégetés s orgo-naszongás, a lejtők magányos csendje s az éjféli harangszó között!

Mégsem akarunk megválni tőle!

A betlehemi barlangot jelképező kis istállót beállítjuk fényes templomainkba, dísznövények s illatos gyertyák közé.

Mire jók ezek a kedves, idilli képek, az egyszerű pásztorok, a gyermekarc s az angyalszárny ebben az évszázadokat megőrlő világforgásban, az embernek szenvedő, de hódító élettörténetében? Talán rájuk szorulunk? Hiszen az emberiség valóságos története gazdagabb és csodálatosabb volt, mint azt a próféták jósolták; az arab mesék „ezer és egy éje“ gyerekes és oktalan dadogások ah-hoz a nagy történeti époszhoz képest, amelyet az ember ezeréves bravúrral keresztülküzdött és átélt.

Maga a föld is, melyen az ember áll, állandó változások szin-tere. Föltartóztathatatlan iramban emelkednek és süllyednek ré-tegei: az egyik világ sirjából lesz a másik barázdája, s a természet ugy tesz, mint a bűvész, ki igénytelen szelencéjéből önti ki a drá-ga himzéseket, a tarka szövegeteket: a virágkoszorukat...

Csak az a szent-éj, az mindig ugyanaz: angyaléneke el nem hal; szalmájára szőnyegekről is szívesen térdelünk, hogy a jászol bárdolatlan fáján fejünket pihentessük. Karácsony szent éjje-lén elzarándokol ész, szív, tudomány, művészet, társadalom, család, gyermek s öreg nézni a szent éji látomást, mikor a szal-mán fekvő Gyermek szemeiben kigyullad a világot megváltó sze-retet; mikor az éjféli barlang népes lesz a Szent Szűz és Szent József mellett ott állnak az evangélium örök igazságai, mint ra-

gyógó génuszok, örök eszmék, csillogó eszmények s a barlang szegénységében s az istálló kietlenségében üdvözlük a született Messiás szellemi függetlenségét s odakötik jászolához — mint a győző diadalszekeréhez — az emberiség reményeit, vágyait és hitét...

Ez a hit, ez a vágy a változatlan örökkévalóságnak képviselője a földön!

Minden változik, forog, elhal, — de az emberiség hite s reménye nem változik, sőt örökkévalóságba öltözik s minden karácsonyíjjal új ruhát huz, fényeset, mint az égből leáradó mennyei fényesség, s örök ifjúságot szív magába a kis Jézusnak tiszta, ragyogó szemeiből!

Ezért él s nem változik a karácsonyi öröm; ezért folytonos a bucsujárás a betlehemi barlanghoz; ezért nem pusztul el a szent karácsony Betleheme, nem pusztul el, sőt folyton ugyanaz. Ott él a hívő lelkek emlékezetében, áhítatunk, szeretetünk aranyos lapjain; él a történelemben, művészetben, költészetben, mint folyton eleven, mozgató, gazdag és bőséges hatalom!

De nemcsak a múlté, hanem a jelené is; nem kőben és festékben, de eleven lelkekben érvényesül; költészete nem magasan járó meddő eszményekben él, hanem a földön küzdő lelkek hősiességében s meleg szívek dobbanásaiban. Igen, Betlehem itt és most is érvényesülő hatalom, amely lelkeket nevel és alakít, javít, a bűntől elvon s erényre tanít.

... És Betlehem kihatása nagyobb a világ művelődésére, mint valamennyi művészi iskolának kihatása; ennek a barlangnak sötét üregéből több ragyogó motívum kelt már szárnyra, mint valamennyi akadémiából. Betlehem többet lendített az emberiség életén, mint az irodalmak időszaki föllendülései. Carlyle szerint Shakespeare egy darabja az életerős, katolikus középkornak; minden nagy szellem egy-egy eleven darabja annak a hatalmas világnak, mely Krisztus betlehemi barlangjából áradt ki a sötét, fagyos szellemtelenségbe.

Ki tett többet a világnak: Plátó, Zenó, Seneca, Plotin, Averrhoes, Szent Tamás, Bacon, Kant, Washington, Napoleon, vagy a betlehemi jászol Kisdede? Allítsátok fel a Stoa folyosóit, az Akadémia lugasait, a bölcsek portikusait, az egyetemek katedrái körül s csödtítétek oda a világot — és meglátjátok, hogy a népek hullámai a zuhatagok rohamával a barlang felé tódulnak.

Sokan dolgoztak, sokat s keservesen; sziszifuszi munkában gördítették halomra az emberiség haladásának s művelődésének faragatlan s faragott köveit; voltak apostolok és vértanúk; de ha mindezekhez az Ur egy légio angyalt küldött volna az égből, hogy a lángész feszítőerejével s a hősiesség erény tetterejével dolgozzanak az emberiség javán, nem tettek volna annyit, mint ez a Betlehem.

E barlang felfedezése fontosabb az emberiségre nézve, mint Amerika fölfedezése, s minden egyes természetfölötti gondolat,

melyre Betlehem tanítja és vezeti az emberiséget, értékesebb Isten előtt, mint minden egyéb, merően természetes vállalat és küzdelem.

Hát ezért él s nem pusztul el Betlehem. Ezért él a szívekben, ezért édesíti és nemesíti az emberiség életét: Jőjjetek ti, kiknek sötét és vigasztalan a lelke: az isteni Gyermek mosolygó két szeme a hitnek és szeretetnek két öröklámpája: gyujtsatok magatoknak itt mennyei fényt s örök világosságot...

A mese szerepe a nyelvtanulásban

A helyes és értelmes beszédre, gondolataink kifejezésére való oktatás az iskola egyik legfőbb feladata. A tanuló beszédképességétől függ minden haladás — ez biztosítja, különösen a felsőbb osztályokban, a tanítás eredményének szabatos, világos formába öntött előadását.

A gyermek nyelvének kiművelése két irányu: alaki (formális) és anyagi. Az előbbi a nevelő választékos beszédén kívül, az irodalmi értékű olvasmányok, utóbbit pedig főként és elsősorban az olvasmány tartalma, a szókincs gazdagodása mozditja elő. Ha tehát nyelvet tanítunk, ezt a kettőt, a tanuló szókincsét és kifejezésének gazdagodását kell tökéletesíteniünk.

Ezt a munkát már legalsóbb fokon kell kezdenünk, természetesen a gyermek értelmi képességeinek megfelelő eszközökkel. Törekedjünk már itt a szókincs, a nyelv és formaérzék fejlesztésére, a fokozatos haladás és a körültekintő építés munkája mellett.

Mindnyájan jól tudjuk, hogy nemcsak a nyelvtudásnak, de a nyelvtanításnak is különböző fokai vannak. Más az, az alsóbb és más a felsőbb osztályokban. Az alsóbb osztályokban, a gyermek nyelvének fentebb vázolt kétirányú fejlesztése olyan szorosan összefügg egymással, hogy azokat szétválasztani nem lehet, de nem is szabad. Keresnünk kell tehát egy olyan eszközt, aminek segítségével ezt a kétirányú tevékenységet könnyen és hatékonyan biztosíthatjuk. Ezt az eszközt pedig az alsó osztályok részére leg-tökéletesebben a mese szolgáltatja, mert ezen a fokon legkönnyebben a mese hallgatása által kerül a nyelv a megfigyelésnek, vizsgálódásának által pedig a tanuláshoz középpontjába.

De figyelembe kell vennünk azt is, hogy a nyelv szépsége és gazdagsága az irodalommal szoros kapcsolatban áll, azzal anyanyira közös, hogy működését, a tőle kapott anyag útján gyakorolja. Így a mese is, mint irodalmi termék, bőséges és gazdag alkalmat nyújt a nyelv különböző formáinak állandó és helyes használatára és sokkal több szolgálatot fog nyújtani a nyelvtanításnak, a beszéd könnyebbé és folyékonyá tételénél, mint sok hó-